

Väljaandja:
Akti liik:
Teksti liik:
Redaktsiooni jõustumise kp:
Redaktsiooni kehtivuse lõpp:
Avaldamismärge:

Põllumajandusminister
määrus
terviktekst
01.01.2021
Hetkel kehtiv
RT I, 04.11.2020, 80

Nõuded broilerite pidamise, selleks ettenähtud ruumi või ehitise ja broilerite pidamise koolituse kohta¹

Vastu võetud 27.07.2010 nr 84
[RT I 2010, 52, 338](#)
jõustumine 01.08.2010

Muudetud järgmiste aktidega

Vastuvõtmine
26.10.2020

Avaldamine
[RT I, 04.11.2020, 1](#)

Jõustumine
01.01.2021

Määrus kehtestatakse «[Loomakaitseaduse](#)» § 3 lõike 4 punkti 1 ja § 3¹ lõike 4 ning Vabariigi Valitsuse 8. mai 2001. a määruse nr 161 «[Volituste andmine «Loomakaitseadusest» tulenevate õigusaktide kehtestamiseks](#)» punkti 4 alusel.

§ 1. Reguleerimisala

(1) Määrusega kehtestatakse nõuded liha tootmise eesmärgil peetavate liiki *Gallus gallus* kuuluvate lindude (edaspidi *broilerid*) pidamise, broilerite pidamiseks ettenähtud ruumi või ehitise, broilerite nõuetekohase pidamise koolituse, suurima loomkoormuse ja selle ületamise ning broilerite pidamise üle arvestuse pidamise kohta. Loomkoormus selle määruse tähenduses on ühes lindlas samaaegselt peetavate broilerite eluskaal kasutatava ala ühe ruutmeetri kohta.

(2) Määrusega kehtestatud nõudeid ei kohaldata:

- 1) ettevõtte suhtes, kus peetakse vähem kui 500 broilerit;
- 2) ettevõtte suhtes, kus peetakse üksnes aretusbroilereid;
- 3) haudejaama suhtes;
- 4) ettevõtte suhtes, kus broilereid peetakse mahepõllumajanduslikult;
- 5) ettevõtte suhtes, kus peetakse broilereid komisjoni määruse (EMÜ) nr 1538/1991, millega kehtestatakse määruse (EMÜ) nr 1906/90 (teatavate kodulinnuliha turustusnormide kohta) üksikasjalikud rakenduseeskirjad (ELT L 143, 07.06.1991, lk 11–22) lisa 4 punktides b, c, d või e nimetatud viisil.

§ 2. Broilerite pidamisega vahetult tegeleva isiku koolituskohustus ja loomapidaja juhendamiskohustus

(1) Broilerite pidamisega vahetult tegelev isik peab olema läbinud broilerite nõuetekohase pidamise koolituse.

(2) Loomapidaja juhendab ettevõttes broileritega vahetult kokku puutuvat isikut asjakohaste loomapidamise nõuete täitmisel, kaasa arvatud hukkamismeetodite kasutamisel.

§ 3. Broilerite pidamisega vahetult tegeleva isiku koolitus

Broilerite pidamisega vahetult tegeleva isiku koolitus hõlmab:

- 1) broilerite kaitset käsitlevaid õigusakte;
- 2) broilerite füsioloogiat ja käitumist;
- 3) broilerite kohtlemise praktilisi aspekte, sealhulgas broilerite püüdmist, laadimist ja vedu;
- 4) broileritele esmaabi andmist ning broilerite hädatapmist;
- 5) ennetavaid bioohutusmeetmeid.

§ 4. Broilerite tervise ja heaolu kontrollimine

(1) Broilerite tervist ja heaolu kontrollitakse vähemalt kaks korda päevas.

(2) Broilerite tervise kontrollimisel tuleb tähelepanu pöörata linnu anatoomilistele ja füsioloogilistele näitajatele, pidades silmas liigile omaseid käitumisharjumusi. Kõrvalekalde avastamise korral selgitatakse välja selle põhjus ning võetakse meetmed tavapärase olukorra taastamiseks.

(3) Vigastatud või ilmse terviseprobleemiga broilerid peavad saama asjakohast ravi või hukatakse viivitamata. Vajaduse korral kutsub loomapidaja või broilerite pidamisega vahetult tegelev isik broilerile veterinaarabi saamiseks viivitamata veterinaararsti.

(4) Broileritele on lubatud manustada ravimeid üksnes juhul, kui see on vajalik nende tervise ja heaolu tagamiseks.

(5) Kui broilerikarja ülevaatomisel leitakse surnud broiler, eemaldatakse ta viivitamata.

§ 5. Broilerite pidamise ruum või ehitis ning vahendid ja seadmed

(1) Broilerite pidamise ruum või ehitis ning vahendid ja seadmed, millega broilerid kokku puutuvad, peavad olema kergesti puhastatavast ning desinfitseeritavast materjalist, mis ei ole broileritele kahjulik.

(2) Broilerite pidamise ruumi või ehitise osad ning vahendid ja seadmed, millega broilerid kokku puutuvad puhastatakse põhjalikult ja desinfitseeritakse iga kord pärast broilerikarja lindlast väljaviimist ning enne uue broilerikarja sissetoomist. Broilerikarja moodustavad broilerid, kes on paigutatud ühte lindlasse ning seal pidevalt viibivad.

(3) Broilerite pidamise ruumi või ehitise põrand peab olema kaetud sobiva kuiva puded materjaliga, mis võimaldab broileritel rahuldada oma etoloogilisi vajadusi (edaspidi *allapanu*). Kogu broilerite kasutatavat ala kattev allapanu vahetatakse välja iga kord pärast broilerikarja lindlast väljaviimist. Kasutatav ala on ala, millele broileritel on pidev juurdepääs.

(4) Broilerite pidamise ruumis või ehitises tehakse vajaduse kohaselt näriliste tõrjet.

(5) Broilerite pidamise ruumi või ehitise ventilatsiooni-, söötmis- ja muud seadmed peavad olema projekteeritud, paigaldatud ja hooldatud nii, et need ei tekitaks ülemäärast müra.

§ 6. Broilerite pidamise ruumi või ehitise mikrokliima

(1) Broilerite pidamise ruumi või ehitise soojustus, küte ja ventilatsioon peavad tagama, et õhuvahetus, suhteline õhuniiskus, tolmusisaldus, temperatuur ja gaasisisaldus püsivad tasemel, mis ei kahjusta linnu tervist.

(2) Valgustuse 24-tunnine tsükkel seatakse sisse seitsme päeva jooksul pärast broilerite paigutamist lindlasse ning see võib lõppeda kolm päeva enne kavandatavat lindude tapmist. Sealjuures peab pimedusperioodide kogupikkus olema vähemalt kuus tundi ning ühe katkematu pimedusperioodi pikkus vähemalt neli tundi, välja arvatud vähendatud valgustustasemega perioodid.

(3) Broilerite pidamise ruumis peab valgustugevus olema vähemalt 20 luksit linnu silmakõrguselt mõõdetuna ning valgustatud peab olema vähemalt 80% kasutatavast alast. Valgustugevust võib ajutiselt vähendada vaid veterinaararsti ettekirjutusel. Broilerite pidamise ruumis peab olema töökorras lisavalgusallikas.

(4) Broilerite pidamise ruumis või ehitises tuleb vältida pidevat müra ega tohi tekitada äkilist müra.

§ 7. Broilerite pidamise ruumi või ehitise ning vahendite ja seadmete ohutus

(1) Broilerite pidamise ruumis või ehitises ei tohi olla teravaid nurki ega esemeid, mis võiksid linde vigastada.

(2) Broilerite tervisele ja heaolule vajalikke automaatseid ja mehhaanilisi seadmed, mis tagavad sobiva mikrokliima, kontrollitakse vähemalt üks kord päevas. Rikke avastamise korral kõrvaldatakse see viivitamata. Kuni rikke kõrvaldamiseni võetakse asjakohased meetmed broilerite tervise ja heaolu tagamiseks. Sundventilatsiooni kasutamise korral peab ruumis olema tagavara- ja alarmsüsteem. Alarmsüsteemi kontrollitakse korrapäraselt.

(3) Broilerite pidamise ruum peab olema varustatud esmaste tulekustutusvahenditega, mille korrasolekut kontrollitakse korrapäraselt.

(4) Broilerite pidamise ruumi või ehitise elektrijuhtmed ja -seadmed peavad olema töökorras ning paigutatud lindude suhtes ohutult.

§ 8. Broilerite jootmine ja söötmine ning selleks kasutatavad vahendid ja seadmed

(1) Broileritele peab sööt olema saadaval vabalt või söögikordadena. Broilerite söötmise võib lõpetada kõige varem 12 tundi enne lindude tapmist.

(2) Broilerid peavad saama oma eale ja kehakaalule kohast ning broilerite füüsilisi tarbeid rahuldavat sööta, mida vajaduse korral täiendatakse mineraalainetega. Sööda koostise äkilist muutmist tuleb vältida.

(3) Broileritele peab olema tagatud pidev ligipääs joogiveele.

(4) Broilerite söötmise ja jootmise vahendid ja seadmed tuleb hoida puhtana. Väljaheited ei tohi sattuda sööda hulka ega joogivette. Vee sattumist allapanusse tuleb vältida.

(5) Broilerite söötmiseks ja jootmiseks kasutatavate vahendite ja seadmete kõrgust reguleeritakse vastavalt broilerite kasvamisele nii, et linnud saaksid neid vabalt kasutada.

(6) Broilerite söötmiseks ja jootmiseks kasutatavaid vahendeid ja seadmeid kontrollitakse vähemalt üks kord päevas. Vahendis või seadmes rikke avastamise korral kõrvaldatakse see viivitamata. Kuni rikke kõrvaldamiseni võetakse asjakohased meetmed broilerite tervise ja heaolu tagamiseks.

§ 9. Broilerite pidamine loomkoormusega 33 ja rohkem kilogrammi ruutmeetri kohta

(1) Broilereid võib pidada loomkoormusega 33–39 kilogrammi broilerite kasutatava ala ruutmeetri kohta juhul, kui ettevõtte lindlas, kus kavatakse loomkoormust suurendada, tagatakse mikrokliimat mõjutava tehnilise süsteemiga järgmist:

- 1) broilerite pea kõrguselt mõõdetuna on ammoniaagi kontsentratsioon ühes kuupmeetris lindla õhus kuni 20 kuupsentimeetrit ja süsinikdioksiidi kontsentratsioon ühes kuupmeetris lindla õhus kuni 3000 kuupsentimeetrit;
- 2) kui varjus mõõdetud välisõhu temperatuur on üle 30 °C, ei tohi siseõhu temperatuur lindlas ületada välistemperatuuri rohkem kui 3 °C võrra;
- 3) kui välisõhu temperatuur on alla 10 °C, võib 48 tunni keskmine suhteline õhuniiskuse lindlas olla kuni 70%.

(2) Broilereid võib pidada loomkoormusega 39–42 kilogrammi broilerite kasutatava ala ruutmeetri kohta juhul, kui:

- 1) ettevõtte lindla, kus kavatakse loomkoormust suurendada, vastab lõikes 1 sätestatud nõuetele;
- 2) loomkoormuse suurendamise kavatsuse teate esitamise aastal ja sellele vahetult eelnenud aastal ei ole Põllumajandus- ja Toiduamet teinud loomapidajale ettekirjutust või tema suhtes ei ole jõustunud süüdimõistev otsus süüteo toimepanemise eest broilerite pidamisnõuete rikkumise kohta ettevõttes;
[RT I, 04.11.2020, 1- jõust. 01.01.2021]
- 3) ettevõtte lindla, kus kavatakse loomkoormust suurendada, vähemalt seitsmes üksteisele vahetult järgnevas broilerikarjas on kumulatiivne päevane suremus alla 1% + 0,06 korrutatuna broilerite tapavanusega päevades. Kumulatiivne päevane suremus on päevaste suremuste summa broilerikarja pidamise aja kohta. Päevane suremus on lindlas sama päeva jooksul surnud broilerite arv, sealhulgas nende broilerite arv, kes on erinevatel tervislikel põhjustel samal päeval hukatud, jagatuna lindlas samal päeval peetavate broilerite arvuga ning korrutatuna 100-ga;
- 4) ettevõtte lindla, kus kavatakse loomkoormust suurendada, punktis 2 sätestatud nõudele mittevastavuse korral on loomapidaja piisav selgitus selle kohta, et kõrgema kumulatiivse päevase suremuse on põhjustanud erakorraline olukord, või on näidanud, et mittevastavus on tekkinud temast sõltumatutel põhjustel.

(3) Loomapidaja peab loomkoormuse suurendamise kavatsuse kohta esitama Põllumajandus- ja Toiduametile kirjaliku teate vähemalt 15 päeva enne loomkoormuse suurendamist.

[RT I, 04.11.2020, 1- jõust. 01.01.2021]

(4) Loomkoormusega 33–42 kilogrammi ruutmeetri kohta peetava broilerikarja tapamajja saatmise korral väljastavatesse saatedokumentidesse märgitakse andmed kõrgeima päevase suremuse, loomapidaja arvutatud broilerite kumulatiivse päevase suremuse ning broilerite tõu või broileritõugude ristandite kohta.

(5) Tapamajas registreeritakse lõikes 4 nimetatud andmed ja tapamajja jõudmisel surnult leitud broilerite arv. Kui broilerite kumulatiivne päevane suremus ning broilerite tapajärgne kontroll jalapadjandite dermatiidi, parasitooside ja väärarendite suhtes annab põhjust kahtlusteks, et broilerite heaolulase on langenud, teavitab tapamaja veterinaarjärelevalve ametnik sellest loomapidajat ning Põllumajandus- ja Toiduametit.

[RT I, 04.11.2020, 1- jõust. 01.01.2021]

(6) Broilerite heaolulase langemise korral selgitab loomapidaja viivitamata välja selle põhjuse ning võtab meetmed tavapärase olukorra taastamiseks, koostades selleks Põllumajandus- ja Toiduameti nõudmisel asjakohase tegevuskava.

[RT I, 04.11.2020, 1- jõust. 01.01.2021]

§ 10. Arvestuse pidamine

(1) Loomapidaja peab arvestust iga lindla kohta elektrooniliselt või paberikandjal.

(2) Lõikes 1 nimetatud arvestuses kajastatakse vähemalt järgmised andmed:

- 1) broilerite heaolu eest vastutava isiku nimi ja kontaktandmed;
- 2) lindlasse toodud broilerite arv ja toomise kuupäev;
- 3) broilerite kasutatava ala suurus;
- 4) broilerite tõu nimi või andmed broileritõugude ristandite kohta, kui need on teada;

5) broilerite tervise ja heaolu kontrollimise käigus surnult leitud ja tervislikel põhjustel hukatud broilerite arv koos arvatava surma või hukkamise põhjusega;

6) broilerikarja jäänud broilerite arv pärast broilerite karjast väljaviimist.

(3) Broilerite pidamise korral loomkoormusega 33 ja rohkem kilogrammi ruutmeetri kohta kajastatakse lõikes 1 nimetatud arvestuses lisaks lõikes 2 sätestatud andmetele järgmised andmed:

1) ehitise asendiplaan koos broilerite kasutatava ala pindalaga;

2) ventilatsioonisüsteemi ning kütte- ja jahutussüsteemi olemasolu korral skeemid koos tehniliste parameetritega;

3) söötmis-, jootmis-, häire- ja varusüsteemide skeemid;

4) põranda tüübi ja kasutatava allapanu kirjeldus;

5) ventilatsiooni- ja häireseadmete tehniliste kontrollide sagedus.

(4) Lõigetes 2 ja 3 loetletud andmeid ajakohastatakse pidevalt ja säilitatakse ettevõttes kolm aastat.

§ 11. Määruse rakendamine

(1) Enne 30. juunit 2010. aastal broilerite pidamisega vahetult tegelenud isiku kogemus broilerite pidamisel loetakse samaväärseks broilerite nõuetekohase pidamise koolituse läbimisega ning talle väljastatakse sellekohane tunnistus.

(2) Hiljemalt 1. septembriks 2010. aastal esitatakse Veterinaar- ja Toiduametile andmed enne 30. juunit 2010. aastal broilerite pidamisega vahetult tegelenud isiku kohta koos broilerite pidamise kogemust tõendavate dokumentide ära kirjadega.

(3) Veterinaar- ja Toiduamet väljastab 1. oktoobriks 2010. aastal lõikes 2 nimetatud dokumentide alusel isikule tunnistuse broilerite pidamise vahetu kogemuse koolituse läbimisega võrdväärseks tunnistamise kohta.

¹nõukogu direktiiv 2007/43/EÜ, millega sätestatakse lihakanade kaitse miinimumeeskirjad (EÜT L 182, 12.07.2007, lk 19–28)